

naar vi betage ham denne Ret, saa betage vi ham hans Eiendom og gjøre et Indgreb i Eiendomsretten; men dertil siger jeg er der ingen Anledning i denne Sag, dertil er den ikke vigtig nok. Desuden maa man spørge hvilken rettskaffen Fæstebonde man vil, om han har nogen anden Ret end den, hans Fæstebrev giver ham, om han kan gjøre Fordring paa mere end det, han har betinget sig ved Fæstecontracten, og selv om han maa betale noget højere Indfæstning, er han dog som oftest altid meget glad ved at kunne blive ved Gaarden. Det er ogsaa, selv om dette Forslag gik igjennem, meget uvist, om det virkelig vilde være til Gavn for Fæstestanden i det Hele. Det kan vel være, at det vilde være til Gavn for Enken; men om det vilde være til Gavn for Børnene, er et meget stort Spørgsmaal. Naar man vil, at Alle skulle være frie, naar vi fordre Frihed for os selv, saa maae vi ikke uden Nødvendighed paalægge Andre en Tvang. Vilde vi nu tvinge Godseieren til at overlade sin Gaard til den, som Enken paa en fæstebedig Gaard faaer ifinde at ægte, kunne vi ikke finde det unaturligt, om han, netop paa Grund af denne Tvang, bliver mindre tilbøielig til i sin Tid at bortfæste Gaarden til denne Mand; det kan gjerne være, at han netop paa Grund hvoraf tænker: nei, nu vil jeg ikke lade mig tvinge længere, og saa giver Gaarden til en anden, hvoraf altsaa Folgen vil være, at baade Manden og Børnene maae gaae fra Gaarden. Jeg kan saaledes ikke tilraade Forsamlingen at beskæftige sig videre med denne Sag. Jeg troer, vi gjøre bedst i, at lade det være nok med de Forhandlinger, som allerede have fundet Sted, idet jeg nemlig har den Overbevisning, at vi ikke kunne føre denne Sag til noget retsfærdigt Resultat, eller faae et saadant Udbytte af den, at det kan lønne sig at anvende lang Tid paa den, især i dette Dieblæk, hvor man kan vente, at den vigtige Sag angaaende Fæstegodssets Dvergang til Selveiendom snart kommer under Forhandling her i Thinget, og da det, hvad enten den nysnævnte Sag gaaer igjennem eller ikke, er at forudsee, at Fæstegodsset stedse vil blive af mindre og mindre Omfang, efterfom de frivillige Dvereenskomster have en meget god Fremgang. Dette Hensyn

forekommer mig at maatte afholde fra nu at gjøre saadanne specielle Forandringer i Fæstelovgivningen, især naar deres Nødvendighed ikke er større end i det foreliggende Tilfælde. Da nu tilmed dette Forslag altid vil gjøre et meget betænkeligt Indgreb i Folks Rettigheder, maa jeg paa det Indstændigste anmode Forsamlingen om ikke mere at besatte sig med det.

Grundtvig: Jeg kan og vil vistnok fatte mig meget kortere end ellers, efterat den ærede Rigsdagsmand for Holbeks Amts 2den Valgfreds (Tscherning) har svaret den ærede Rigsdagsmand for Kjøbenhavns 6te Valgfreds (Mourier); men dog maa jeg baade i Henseende til den Sidstes og til den høitærede Indenrigsministers Uttringer sige et Par Ord. Hvad nu for det Første Sagen selv angaaer, da er det et Spørgsmaal, som jeg maa overlade til bedre Bedømmelse, hvorvidt det kan kaldes billigt og klogt at gjøre nogen Forandring i det bestaaende Contractsforhold imellem dem, som udfæste, og dem, der fæste, hvis det er almindeligt, at Gaarden i Fæstebrevet kun er udfæstet paa Konens Levetid, saalænge hun sidder som Enke; men naar man paaftaaer, at det ikke blot med Hensyn paa saadanne Contracter, som nu allerede ere sluttede, skulde være uretfærdigt, ufornuftigt eller hvad det kaldes, at gjøre den Forandring, at, naar Jorden er bortfæstet paa Mandens og Konens Levetid, det da ingen Forstjæl skal gjøre, om hun bliver siddende som Enke, eller hun gifter sig igjen, da maa jeg paa det Allerstærkeste modsig det; jeg mener, at det er meget klart, at naar en Gaard udfæstes til Mand og Kone under den Forudsætning og under den Forpligtelse, at om Manden end levede nok saa længe og giftede sig nok saa ofte, saa beholdt han dog bestandig Gaarden paa det samme Fæste, og hvis han efterlod en ung Enke, som han havde ægtet 2 Dage før sin Død, da beholdt hun jo Gaarden paa samme Fæste, saalænge hun var Enke, da maa den Tid vist regnes ligesaa lang, som den vilde blive, naar Konen havde samme Ret til at sidde paa sit Fæste, uagtet hun giftede sig mere end een Gang. Naar der, hvad der jo ikke er sjældent hos de Herrer Jurister, og som maaftæe ikke saa let kan